

Datum:
2024-04-26
Diarienummer:
MN-2024-3816

Yttrande

Stadskontoret

Remiss från Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet om Enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72) STK-2024-532

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden anser att utredningen lyfter de aspekter som är viktiga för att i plansammanhang ta hänsyn till miljö kvalitetsnormer för vatten. De förslag till ändringar i Plan och bygglagen och Miljöbalken samt angränsande lagstiftning som tagits fram tydliggör hanteringen av såväl miljö kvalitetsnormer som dagvatten i planprocessen. Miljönämnden har dock synpunkter på förslagen som gäller tydliggörande av ansvarsfördelning vid tillämpning av de olika lagstiftningarna och konsekvenser gällande de nya miljö kvalitetsbegreppen.

Yttrande

Miljönämnden anser att utredningen bidrar till en ökad tydlighet i handläggningen av vattenfrågor vid planering och byggande.

Miljönämnden har dock följande synpunkter gällande förslagen i utredningen.

Miljö kvalitetsnormer

5 kap. 2 § miljöbalken

Utredningen föreslår att de olika kategorierna av miljö kvalitetsnormer ska formaliseras i lagstiftningen till *gränsvärden, målsättningsvärden, resultatvärden* och *övriga värden*. Miljönämnden anser att detta innebär ett förtydligande av nuvarande lydelse och kopplar väl an till de svenska miljö målen. Dock efterfrågar nämnden en analys av eventuella konsekvenser för de förordningar som berör andra miljö kvalitetsnormer, så som för luft, buller samt fisk- och musselvatten. Det framgår inte av betänkandet om det uppstår behov av förändringar i berörda förordningar till följd av de föreslagna ändringarna i 5 kapitlet 2 § miljöbalken.

5 kapitlet 3 § miljöbalken samt 4 kapitlet 3 § vattenförvaltningsförordningen

Miljönämnden ställer sig positiva till förslaget till tillägget gällande *Miljö kvalitet vid planläggning* i 5 kapitlet 3 § miljöbalken. Samtidigt introduceras *urban markanvändning* som en faktor som påverkar bedömningen att en vattenförekomst är kraftigt modifierad i 4 kapitlet 3 § vattenförvaltningsförordningen.

Miljönämnden anser att tillägget i 4 kapitlet 3 § vattenförvaltningsförordningen gällande *urban markanvändning* är en viktig förutsättning för att tillägget i 5 kapitlet 3 § miljöbalken gällande *Miljö kvalitet vid planläggning* ska vara applicerbart i urbana miljöer. Om ökade krav på miljö kvalitet i planprocessen införs utan att hänsyn tas till vattenförekomsternas förutsättningar att uppnå den miljö kvalitetsnorm som eftersträvas, finns det risk för att dessa krav hindrar samhällsutveckling i vissa urbana områden. Utveckling i dessa områden innebär ofta en förbättring av miljöen i stort i sådana områden, exempelvis hamnar. Därför anser

miljönämnden att förändringen i 5 kapitlet 3 § miljöbalken endast bör föreslås om förändringen i 4 kapitlet 3 § vattenförvaltningsförordningen träder i kraft.

4 kapitlet 12 § vattenförvaltningsförordningen

Utredningen föreslår ett antal undantag från kraven på kvaliteten på vattenmiljön i kapitel 5 i miljöbalken. I förslag till ändring av 12 § vattenförvaltningsförordningen lyder undantaget som följer:

Trots försämringsförbudet i 5kap. 3 a § första stycket 1 och 4 § första stycket miljöbalken får en myndighet eller en kommun tillåta en tillfällig och kortvarig försämring av vattenmiljön i samband med direkta utsläpp från konstruktions- och byggnadsarbeten och liknande verksamheter på eller i marken som kommer i kontakt med grundvatten.

Likaså undantas överträdelse av normerna om de ”sker i en enligt 3 kap. 2 a § utpekad blandningszon och överträdelsen inte hindrar att normen uppnås i övriga delar av vattenförekomsten.”

Miljönämnden anser att undantagen medför en risk för kumulativa effekter i en vattenförekomst. En osäkerhet består i otydligheten med vad det innebär att en försämring är ”tillfällig och kortvarig”, särskilt i samband med byggnationer som kan pågå under längre tidsperioder. En andra osäkerhet är hur man kan begränsa överträdelser i så kallade blandningszoner. En blandningszon är ett område inom en vattenförekomst där flera utläppspunkter kommer samman och föroreningskoncentration därför kan vara högre än omgivande ytvatten. Om flera zoner förekommer inom samma vattenförekomst, kan den kumulativa effekten i båda fallen bidra till försämrade vattenmiljö och det kommer ställa högre krav på konsekvensanalys vid varje bygglovs- och tillståndsprövning. Miljönämnden efterfrågar därför dels en tydlighet i vad som omfattas av ”tillfällig och kortvarig” vad gäller försämring av vattenmiljön, dels en tydligare beskrivning av hur hantering, reglering och uppföljning av blandningszoner ska ske.

Internationellt perspektiv

Utredningen har tagit hänsyn till andra nordiska länders implementering av miljökvalitetsnormer i den nationella lagstiftningen. Miljönämnden ställer sig positiva till analysen och anser att detta är en nyckelfråga för de områden, såsom Öresund, där internationella vattenförekomster angränsar till varandra. Bland annat påverkar den stora variationen på storleken på vattenförekomsterna mellan länderna hur miljökvalitetsnormerna uppnås, dvs en mindre vattenförekomst innebär att även mindre påverkan får stor effekt på miljökvalitetsnormerna. Det finns även skillnader i de undantag och gränsvärdesnormer som används i de olika nordiska länderna. Miljönämnden välkomnar därför den internationella utblicken och ambitionen för förbättrad synkronisering mellan länderna i den svenska lagstiftningen. Miljönämnden anser vidare att förslagen i vattenförvaltningsförordningen kan bidra till att förenkla det gränsöverskridande arbetet.

Dagvatten

Utredningen föreslår ett tillägg i 1 kapitlet 4 § plan- och bygglagen (PBL) ”I denna lag avses med dagvatten: regn eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta eller konstruktion”. I lagen om allmänna vattentjänster (LAV) tillkommer även dagvattenhantering som ”bortledning eller annat omhändertagande av dagvatten från ett område med samlad bebyggelse”. Miljönämnden är positiva till att begreppet ”dagvatten” och ”dagvattenhantering” tillkommer i plan- och bygglagen och lagen om allmänna vattentjänster. Genom att skilja dagvatten inklusive skyfall från avloppsvatten, ökar möjligheterna att tillåta återbruk av vatten. Samtidigt innebär förslaget en viss otydlighet i gränsdragningen mellan olika former av vattenhantering, i synnerhet då inga förslag till ändringar påverkar 9 kapitlet miljöbalken.

Begreppet dagvatten förekommer i Naturvårdsverkets föreskrifter om rening och kontroll av utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse (NFS 2016:6). Föreskriften grundar sig i avloppsvattendirektivet (91/271/EEG) och är vägledande för tillsyn enligt Miljöbalken (MB) inom miljönämndens ansvarsområde. Miljönämnden anser att utredningen, med hänsyn till den omarbetning av avloppsdirektivet som är på gång, bör överväga att samordna definitionen av begreppet dagvatten i det svenska genomförandet av avloppsvattendirektivet för att underlätta tillsynsfrågor som faller under 9 kapitlet miljöbalken.

Bland annat kan osäkerheter när dagvatten och dagvattenanläggningar ska anses som miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken uppstå. Det är även otydligt hur dräneringsanläggningar påverkas av definitionen av begreppet ”dagvatten”.

Miljönämnden anser att konsekvenserna av att lägga till begreppet ”dagvatten” i plan- och bygglagen och lagen om allmänna vattentjänster och samtidigt bevara begreppet ”avloppsvatten från tätbebyggelse” (som inkluderar dagvatten) i 9 kap miljöbalken bör analyseras ytterligare ur ett verksamhets- och tillsynsperspektiv.

Ansvarsfördelning

Miljönämnden anser att de föreslagna ändringarna i berörd lagstiftning kan bidra till ökad tydlighet i den kommunala ansvarsfördelningen vad gäller miljö kvalitetsnormer och dagvattenhantering, vilket är positivt. Däremot kan ansvaret för vattenfrågor fortfarande anses otydligt i sådan lagstiftning där ansvaret hamnar på en övergripande kommunal nivå, exempelvis förslaget på ökade föreläggandemöjligheter enligt 22 a § lagen om allmänna vattentjänster.

Miljönämnden ser positivt på förslaget, att kommunens möjligheter att förbättra hanteringen av dagvattenåtgärder ökar, men anser att det är otydligt vem som bär ansvaret för att identifiera och bedöma föreläggandebehov utifrån lagen om allmänna vattentjänster. Detta då det sällan är kommunala nämnder utan VA-huvudmannen som besitter kunskap om den allmänna VA-anläggningen. Tillsynsansvaret inom kommunen vid planläggning och byggnation är fördelat mellan frågor som rör plan- och bygglagen (stadsbyggnadsnämnden) och de som rör miljöbalken (miljönämnden).

Miljönämnden anser att kompensation för full kostnadstäckning ska ges för det extra arbete som förslaget medför.

Ordförande

.....
Sofia Hedén
.....

Nämndsekreterare

.....
Douglas Truedsson
.....